

Psichoterapijos etiniai aspektai PSICHIATRIJOS STACIONARUOSE

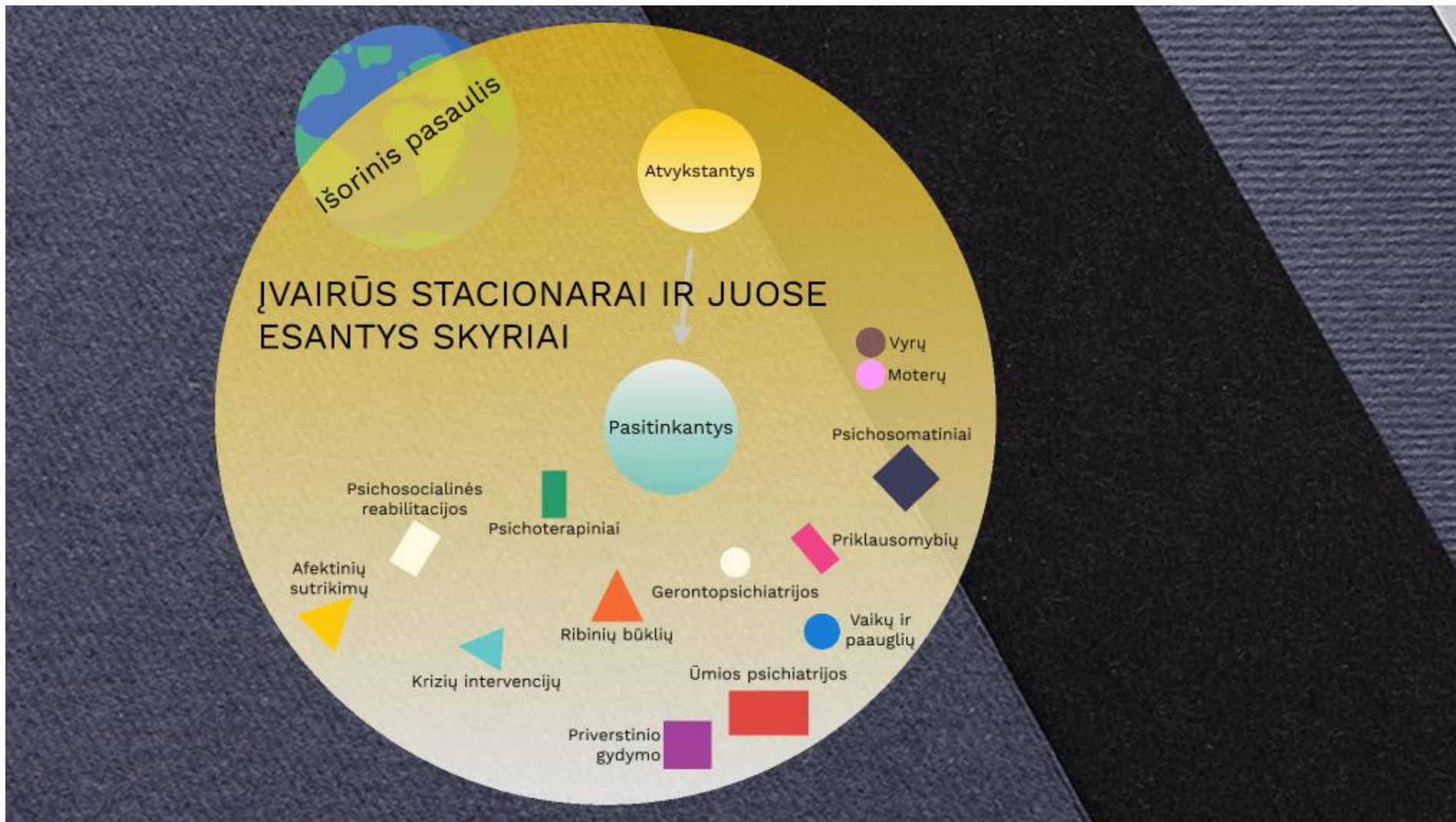
S. Liutkus, A. Vagonis

Įvadas

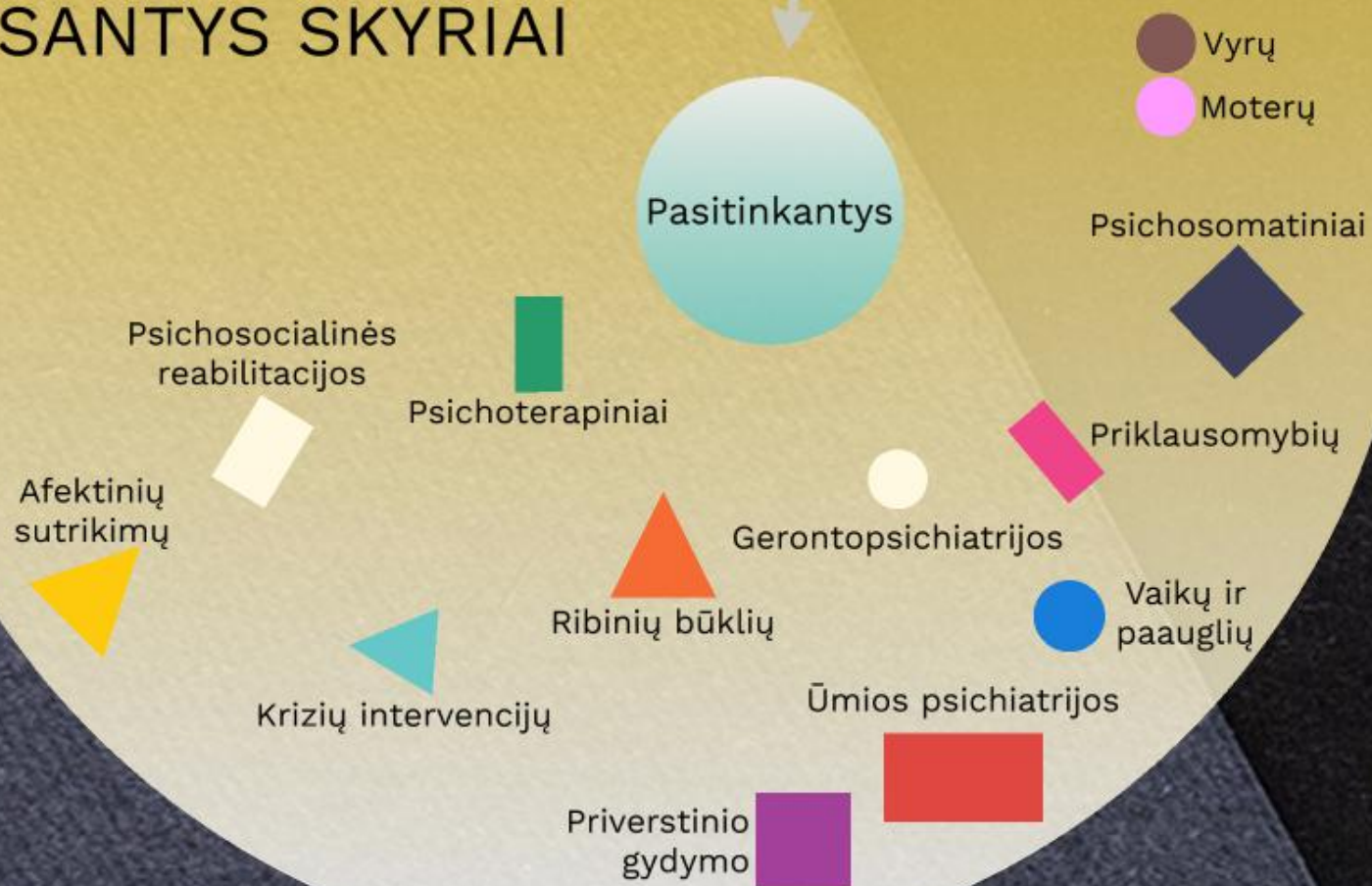
Paciento
paslaptis

Diagnozė

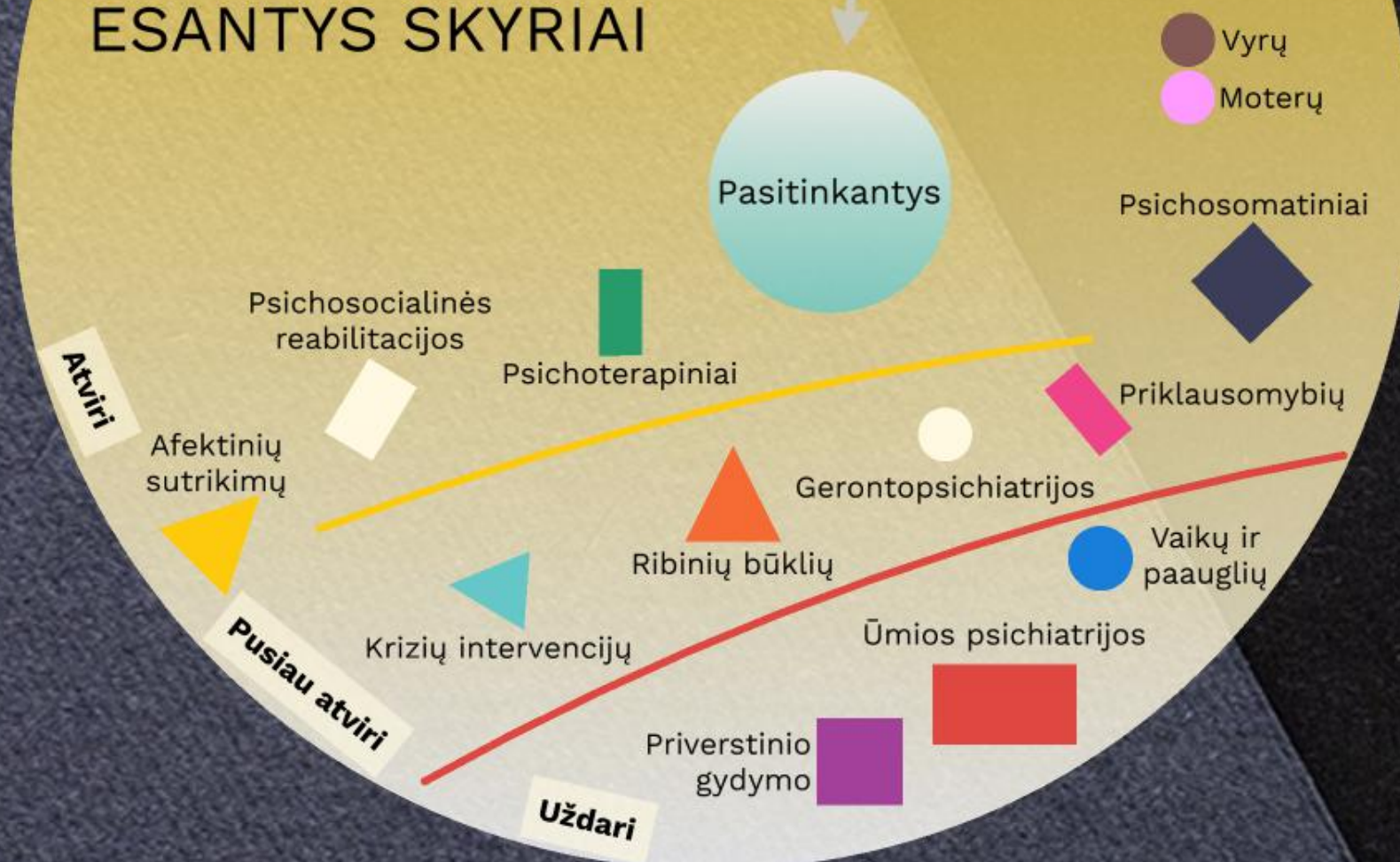
Kas gali
padėti?

ĮVAIRŪS STACIONARAI IR JUOSE ESANTYS SKYRIAI

JVAIRŪS STACIONARAI IR JUOSE ESANTYS SKYRIAI

Kokie skirtingi žmonės atvyksta į psichiatrijos stacionarą...

- Pačių pacientų noru ir sprendimu;
- Daugiau artimųjų, nei pačių iniciatyva;
- Be jų sutikimo atvežami ar atvežami su GMP kartais lydint policijos pareigūnams.

Skirtinga **motyvacija** ir **nusiteikimu bendradarbiauti** gydymo procese

Iš kitos pusės...

Su kokiais **jausmais, motyvacija**, tuo pačiu **nusiteikimu bendradarbiauti**, juos pasitinka ligoninės personalas, kokie „**instrumentai**“ bus naudojami gydymo eigoje?

Kultūra

Kultūros aspektas

- Kokią elgesio, bendravimo, darbo kultūrą **sukūrė** konkrečios ligoninės, konkretaus skyriaus personalas?
- Tos pačios ligoninės viduje skyriai, nors ir turėdami tą patį nozologinę prasmę pacientų kontingentą, gali ryškiai skirtis.

turėdami tą patį nozologinę prasme
pacientų kontingentą, gali ryškiai skirtis.

Subkultūros

Administracija

Gydytojai

Slaugytojos

Sanitarai

Pacientai

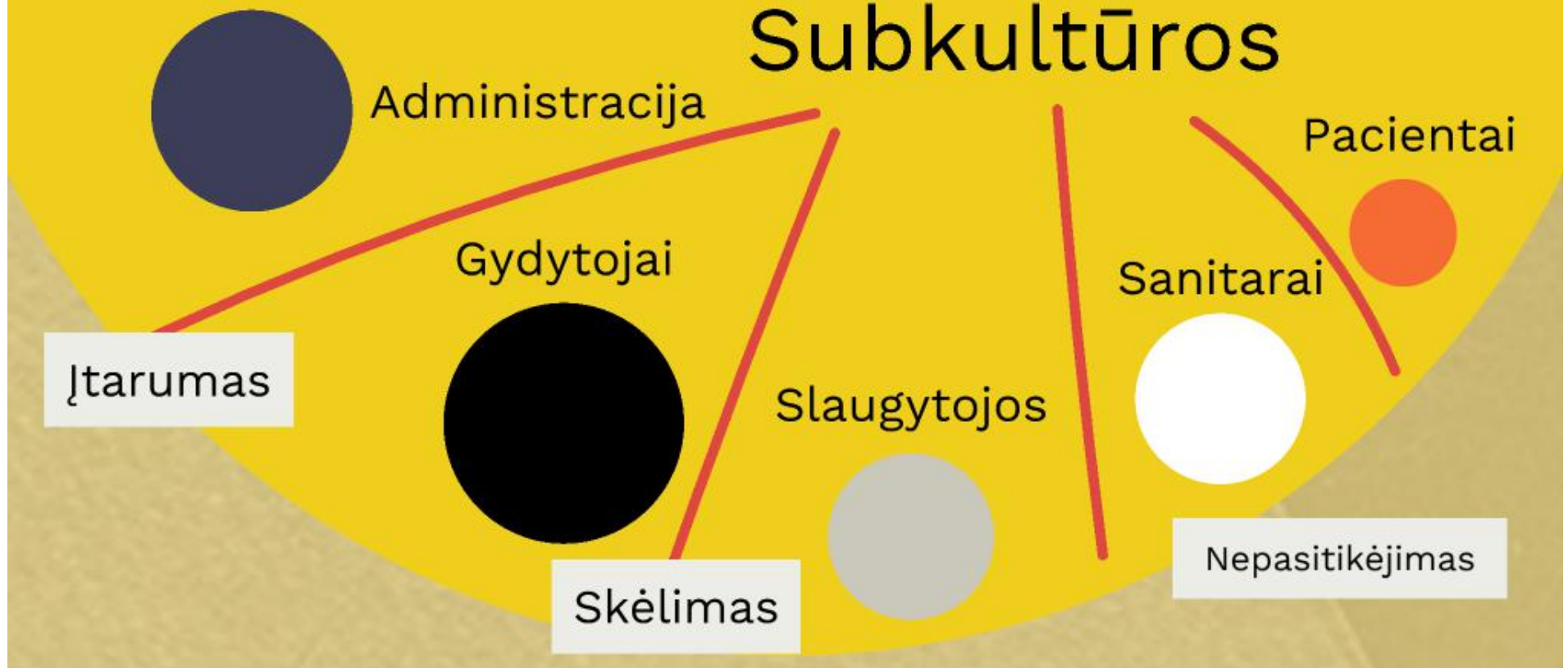
turėdami tą patį nozologinę prasme
pacientų kontingentą, gali ryškiai skirtis.

Subkultūros

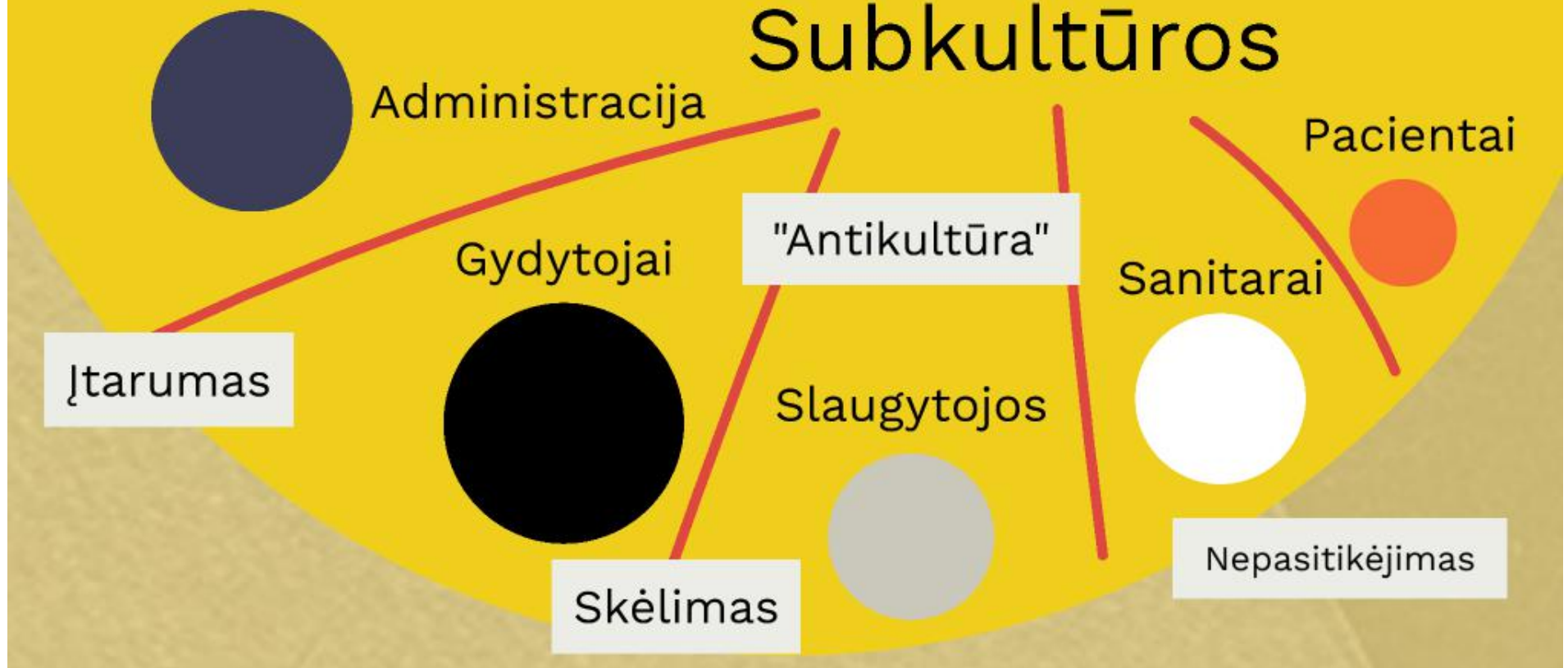
turėdami tą patį nozologinę prasmę pacientų kontingentą, gali ryškiai skirtis.

Subkultūros

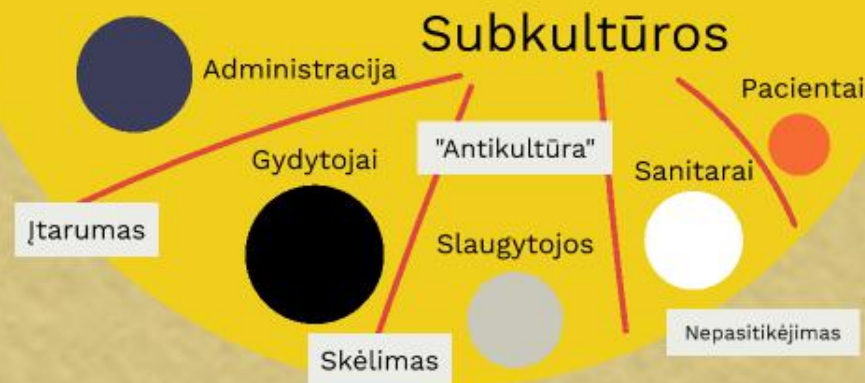
turėdami tą patį nozologinę prasmę pacientų kontingentą, gali ryškiai skirtis.

Subkultūros

Kultūros aspektas

- Kokią elgesio, bendravimo, darbo kultūrą **sukūrė** konkrečios ligoninės, konkretaus skyriaus personalas?
- Tos pačios ligoninės viduje skyriai, nors ir turėdami tą patį nozologinę prasmę pacientų kontingentą, gali ryškiai skirtis.

Psichoterapijos etiniai aspektai PSICHIATRIJOS STACIONARUOSE

S. Liutkus, A. Vagonis

Įvadas

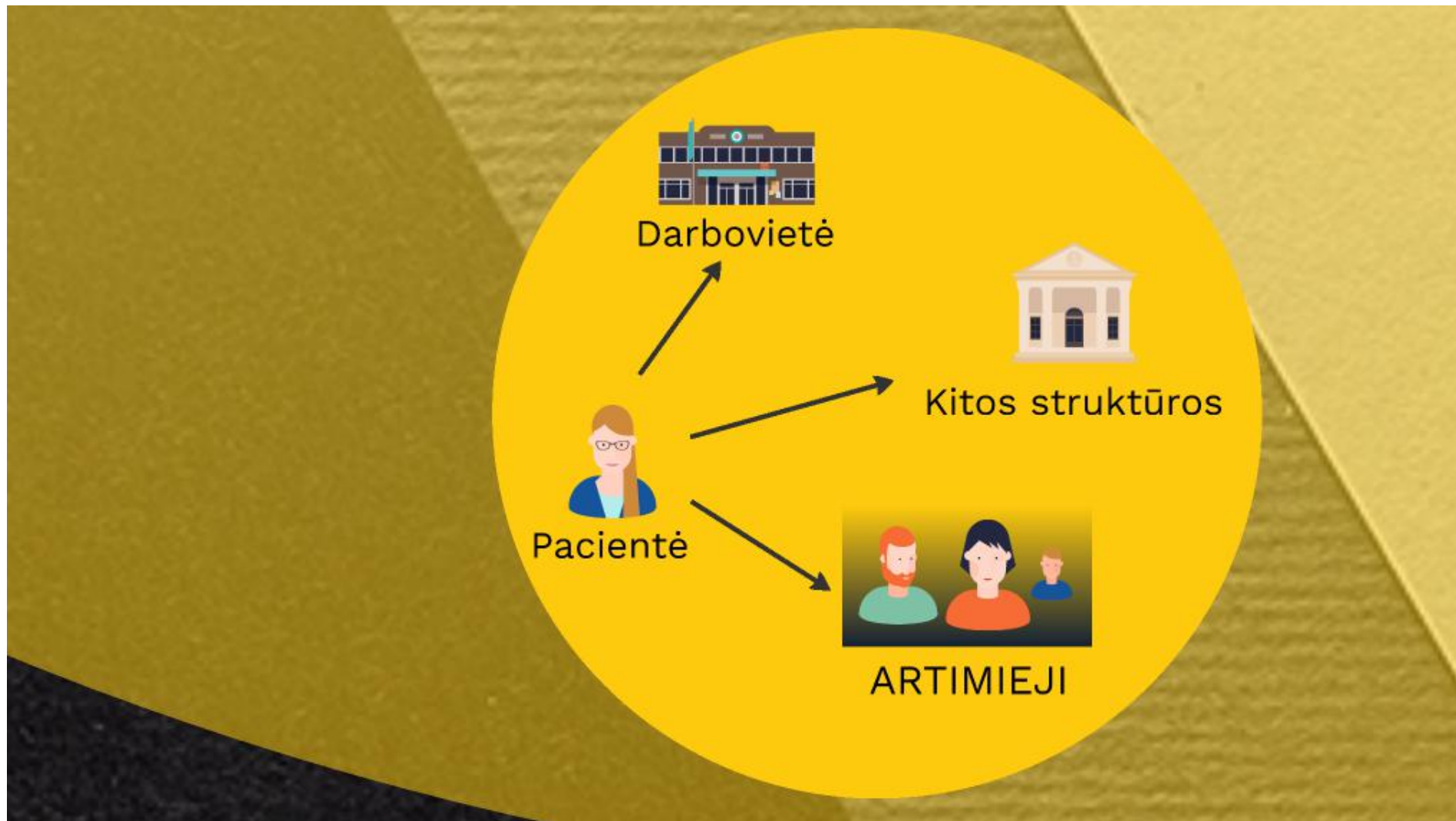
Paciento
paslaptis

Diagnozė

Kas gali
padėti?

Dažnai ateina pacientų
artimieji, nevedamos
kortelės, kartais bandoma
nuslėpti savo tapatybę...

Ar galėsiu studijuoti
Ar galėsiu dirbti par
Kaip su e-sveikata?
Ir t.t.

"Konfidencialumas" komandoje

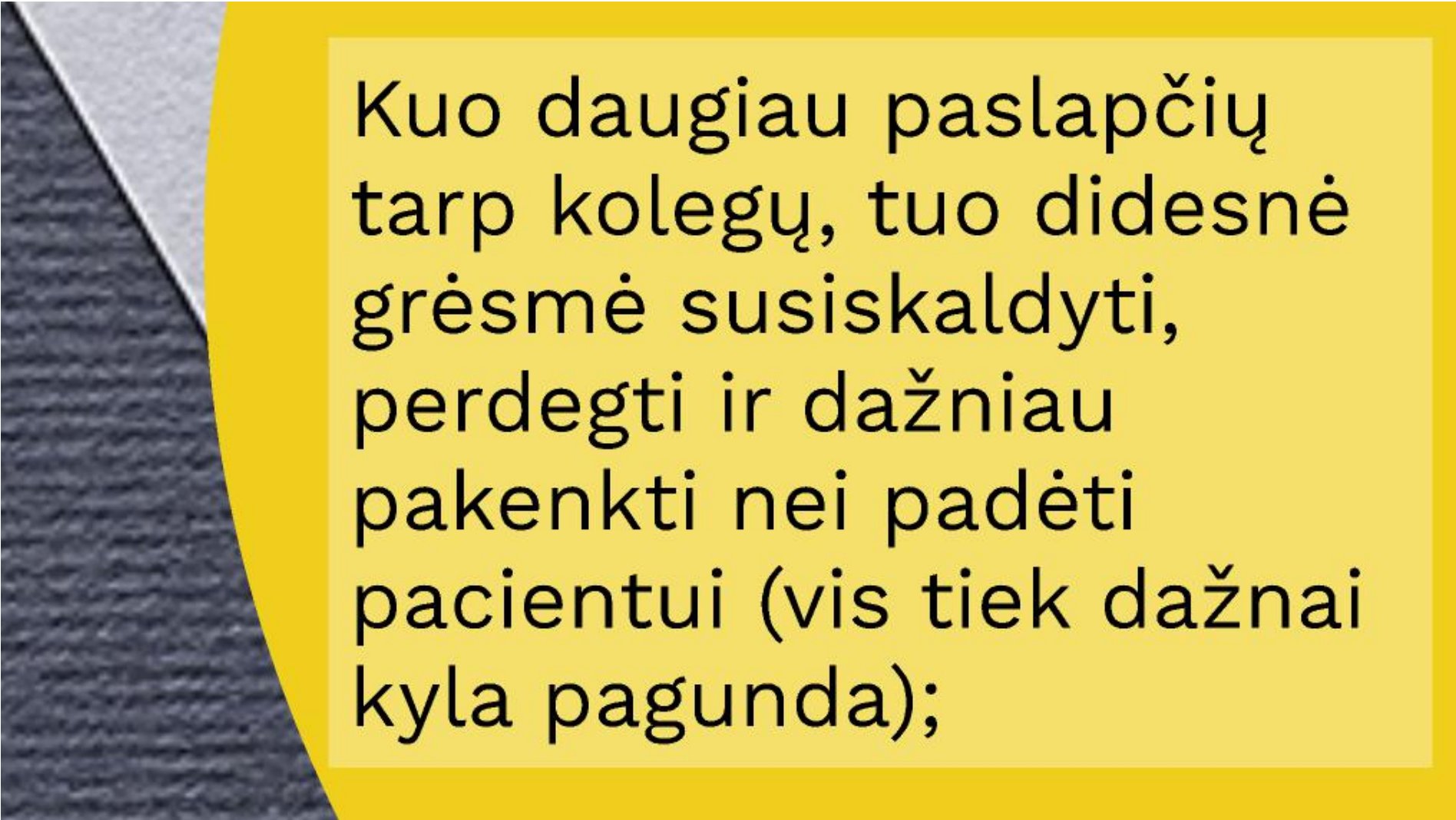
Kiek ir kokio atvirumo lygiu gali būti atviras
terapeutas su savo kolegomis?

Kuo daugiau paslapčių
tarp kolegų, tuo didesnė
grėsmė susiskaldyti,
perdegti ir dažniau
pakenkti nei padėti
pacientui (vis tiek dažnai
kyla pagunda);

Iš kitos pusės: kaip
pacientui jaustis saugiai
terapijoje, jeigu jis žino,
kad terapeutas apie jį gali
pasakoti savo kolegoms,
pvz. tam kolegai, kurio
pacientas nemėgsta

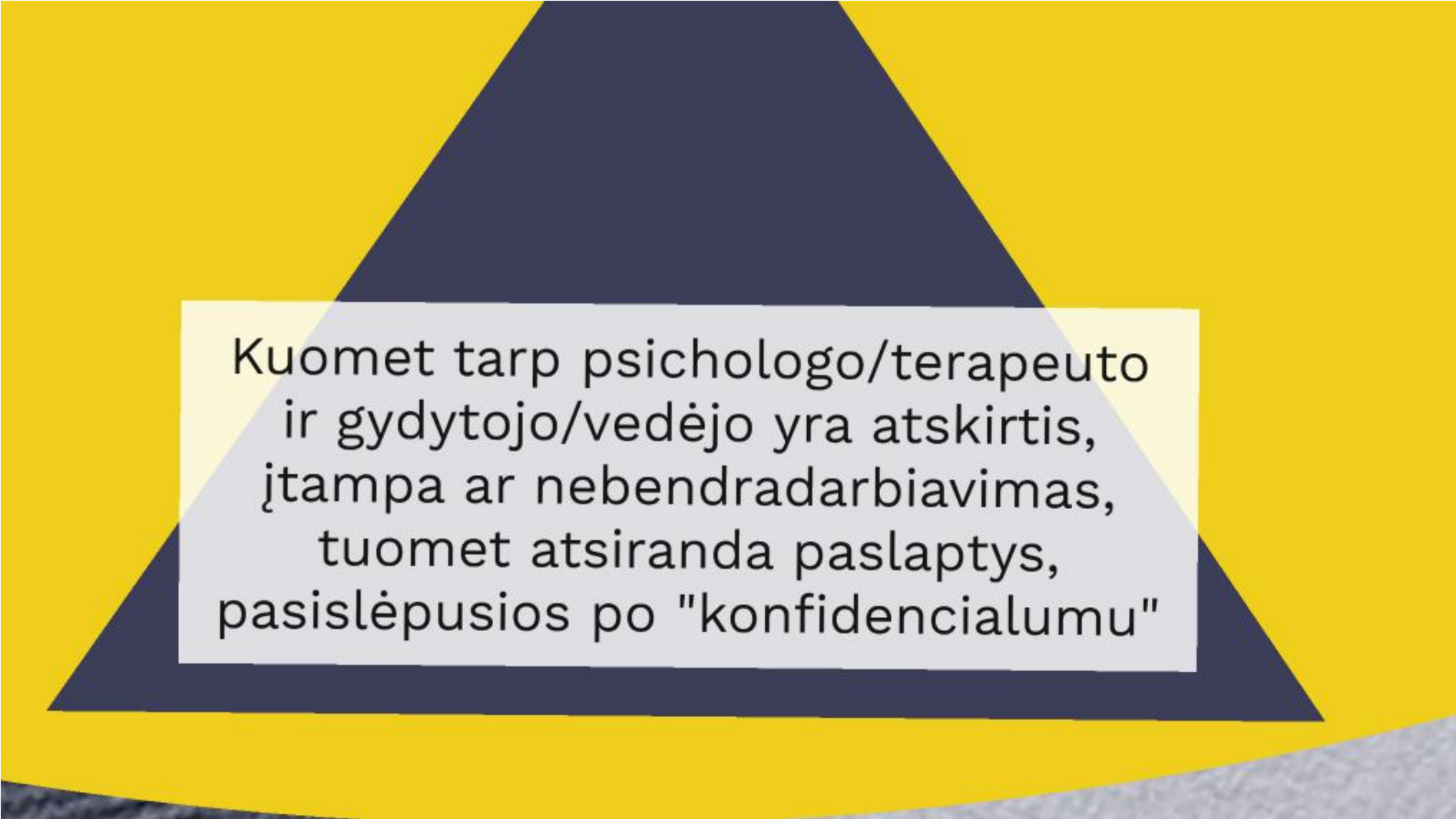
• Kiekviena komanda turi būti
• Kiekviena komanda turi būti
• Kiekviena komanda turi būti

• Kiekviena komanda turi būti
• Kiekviena komanda turi būti
• Kiekviena komanda turi būti

Kuo daugiau paslapčių tarp kolegų, tuo didesnė grėsmė susiskaldyti, perdegti ir dažniau pakenkti nei padėti pacientui (vis tiek dažnai kyla pagunda);

Iš kitos pusės: kaip pacientui jaustis saugiai terapijoje, jeigu jis žino, kad terapeutas apie jį gali pasakoti savo kolegoms, pvz. tam kolegai, kurio pacientas nemėgsta

Kuomet tarp psichologo/terapeuto
ir gydytojo/vedėjo yra atskirtis,
įtampa ar nebendradarbiavimas,
tuomet atsiranda paslaptys,
pasislėpusios po "konfidencialumu"

- Streso ligų skyriaus rėmai
- Priklausomybių l. centro rėmai
- Priklausomybių reabilitacijos programoje terapinės grupės rėmai

"Konfidencialumas" komandoje

Kiek ir kokio atvirumo lygiu gali būti atviras
terapeutas su savo kolegomis?

Kuo daugiau paslapčių
tarp kolegų, tuo didesnė
grėsmė susiskaldyti,
perdegti ir dažniau
pakenkti nei padėti
pacientui (vis tiek dažnai
kyla pagunda);

Iš kitos pusės: kaip
pacientui jaustis saugiai
terapijoje, jeigu jis žino,
kad terapeutas apie jį gali
pasakoti savo kolegoms,
pvz. tam kolegai, kurio
pacientas nemėgsta

Psichoterapijos etiniai aspektai PSICHIATRIJOS STACIONARUOSE

S. Liutkus, A. Vagonis

Įvadas

Paciento
paslaptis

Diagnozė

Kas gali
padėti?

Baimės, fantazijos ir realybė

Pacientų baimės

Gydytojų baimės

Terapeutų baimės

O dar pasitaiko...

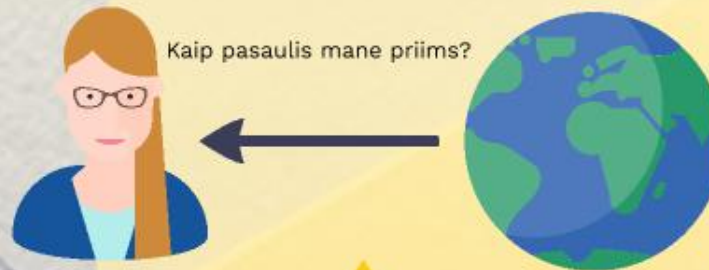

Apmokėjimo klausimas

Vis dar pagrįstos pacientų baimės

- Ar neatstums artimieji?
- Ar nepakenks tai mano karjerai?
- Kaip diagnozė paveiks mano gyvenimą?

Kaip su
artimaisiais?

Terapijos metu dažnai
ateina supratimas,
jog artimieji nelabai norės
priimti tokio pasikeitusio
"išlaisvėjusio"

artimieji

GYDYTOJAI

ARTIMIEJI

Priklausomybių ligose - artimųjų parama itin svarbi:
- Pvz. pripažinimas, jog serga alkoholizmu bei aiškus to įvardinimas bent jau artimiesiems - pirmas žingsnis sveikimo link;

Darbo ūmiame (ir ne tik) skyriuje, pėchaze sergantis pacientas būna pakankamai pajėgus disimuluoti savo simptomus. Kuomet gydytojas/terapeutas, kitų komandos nariai nebūna pakankamai profesionalūs ar dirgūs surinkti objektyvią anamnezę - kyla pavojus nepastebėti ar praeignuoti psichozės ženklus.

Priklausomybių ligose - artimųjų parama itin svarbi:

- Pvz. pripažinimas, jog serga alkoholizmu bei aiškus to įvardinimas bent jau artimiesiems - pirmas žingsnis sveikimo link;
- Taip pat pacientai skatinami gydytis ne anonimiškai bei prisiimti atsakomybę dėl Narkologinės priežiūros įstatymo (dar nepanaikintas), pvz. gydytis 3-5 metus su priežiūra, galbūt taip netekti teisės vairuoti ir t.t.;

Dirbant ūmiame (ir ne tik) skyriuje, psichoze sergantis pacientas būna pakankamai pajėgus disimuliuoti savo simptomus. Kuomet gydytojas/terapeutas, kiti komandos nariai nebūna pakankamai profesionalūs ar drąsūs surinkti objektyvią anamnezę - kyla pavojus nepastebėti ar praignoruoti psichozės ženklus.

DAR, kartais pas gydytojus pasireiškia super konfidencialumas (savotiškas fanatizmas) neperduoti pvz. prastai besielgiantiems su pacientu artimiesiems svarbios informacijos apie paciento būseną, tuomet seka kriminalinės istorijos ar suicidiniai atvejai.

Nuo tokių nelaimių galima apsisaugoti "jjungus" intuiciją, profesionalumą ir drąsą - atsakomybę.

Gydytojų baimės: pagrįstos ir nepagrįstos

Diagnozės
nejvardinimas, nes tai
gali pakenkti pacientui
(ar pacientas šiuo metu
pasiruošęs, pajėgus
priimti tiesą, jeigu yra
grėsmė pvz. suicidui);

Diagnozės nejvardinimas ar
iškraipymas bijant paciento
ar jo artimųjų reakcijos,
nežinant ką su tuo daryti.

O kartais tie artimieji yra
kolegos...

Baimės dažnai
hiperbolizuotos, priklauso
nuo paties gydytojo
profesionalumo, kaip
pateikti informaciją
pacientui ir neišgąsdinti

Diagnozės iškraipymas vardan
vaistų kompensacijos: aptarus ar
neaptarus to su pacientu;

Perdiagnozavimas abiejų
sutarimu pvz. siekiant gauti
pašalpų ar mažiau dirbti;

*Kaip su
psichoterapija?*

Tiesa išlaisvina

Diagnozės
neįvardinimas, nes tai
gali pakenkti pacientui
(ar pacientas šiuo metu
pasiruošęs, pajėgus
priimti tiesą, jeigu yra
grėsmė pvz. suicidui);

Diagnoz

Diagnozės neįvardinimas ar iškreipimas bijant paciento ar jo artimųjų reakcijos, nežinant ką su tuo daryti.

O kartais tie artimieji yra kolegos...

Baimės dažnai hiperbolizuotos, nuo paties gydytojo profesionalumo, pateikti informaciją pacientui ir neišgauti jo reakcijos.

Baimės dažnai
hiperbolizuotos, priklauso
nuo paties gydytojo
profesionalumo, kaip
pateikti informaciją
pacientui ir neišgąsdinti

Baimė organikos

, jeigu yra
suicidui);

kolegos...

Diagnozės iškraipymas vardan
vaistų kompensacijos: aptarus ar
neaptarus to su pacientu;

Perdiagnozavimas abiejų
sutarimu pvz. siekiant gauti
pašalpų ar mažiau dirbti;

*Kaip su
psichoterapija?*

Tiesa išlaisvina

Psichoterapeutų, psichologų, slaugytojų, kitų darbuotojų baimės

Pacientai dažnai tik savo terapeutui, slaugytojai ar skyriaus pagalbiniam darbuotojui pasako apie ketinimus nusižudyti (pvz. sužinojus vienokią ar kitokią diagnozę);

Kaip pvz. šeiminkutei tvarkytis su šia informacija?
Priklausys nuo komandos pasiruošimo, sk. vedėjo.

Kuomet tokios grėsmės nėra - terapeutai dažniausiai "nusiplauna" nuo diagnozės įvardinimo, nors ir kartais tai iškraipo realybės suvokimą (pvz. dažnas savo alkoholizmą ar kitus sutrikimus vadina depresija ir kt.);

Pacientai dažnai tik savo terapeutui, slaugytojai ar skyriaus pagalbiniam darbuotojui pasako apie ketinimus nusižudyti (pvz. sužinojus vienokią ar kitokią diagnozę);

Kaip pvz. šeimininkutei

otojui pasako apie
nus nusižudyti
užinojus vienokią
kią diagnozę);

Kaip pvz. šeiminkutei
tvarkytis su šia informacija?
Priklausys nuo komandos
pasiruošimo, sk. vedėjo.

Kuomet tokios grėsmės nėra - terapeutai dažniausiai "nusiplauna" nuo diagnozės įvardinimo, nors ir kartais tai iškraipo realybės suvokimą (pvz. dažnas savo alkoholizmą ar kitus sutrikimus vadina depresija ir kt.);

Vis dar pasitaiko...

"Tau dar nereikia psichiatro"

"Tau dar nereikia psichoterapijos"

"Jam viskas gerai su galva"

"Jam negerai su galva"

Pacientai vis
dažniau
"išsilaisvina"
pirmi

Asmenybiniis,
"mirštančioji gulbė",
"psychopatukas"

Psichoterapijos etiniai aspektai PSICHIATRIJOS STACIONARUOSE

S. Liutkus, A. Vagonis

Įvadas

Paciento
paslaptis

Diagnozė

Kas gali
padėti?

Mes patys stigmatizuojame, patys psichiatrai, patys psichoterapeutai bijome, koreguojame diagnozes, neįvardiname teisybės pacientams, kartais iš bejėgiškumo užklijuojame etiketę arba nugydomė, kartais atstumiamė pacientus nesugebėdami priimti tiesos.

Kas gali padėti mūsų nuomone?

Principai dirbant komandoje ir ne komandoje su pacientais:

1. Paprastumas;
2. Atvirumas;
3. Aiškumas;
4. Tolerantiškumas;
5. Tiesa;
6. Nuoširdumas;
7. Tikrumas.

- Turi būti bendrumas, turi dirbti komandos, o ne atskiri individai;
- Tam reikalingas sudėtingas, ne vienos dienos darbas ir žinios;
- Tos žinios turėtų būti suteiktos jau akademinų studijų metu, ypač psichiatrijos rezidentūroje;
- Būtent ten turėtų atsirasti vietos moderniajai psichiatrijai, kurioje ne vien teoriškai, o ir praktiškai jungtųsi biologija ir psichologija, medikamentai ir psichoterapija;

Mes patys stigmatizuojame, patys psichiatrai, patys psichoterapeutai bijome, koreguojame diagnozes, neįvardiname teisybės pacientams, kartais iš bejėgiškumo užklįjame etiketę arba nugydome, kartais atstumiamo pacientus nesugebėdami priimti tiesos.

...s gali padėti mūsų nuomoni

Principai dirbant komandoje ir ne komandoje su pacientais:

Mes patys stigmatizuojame, patys psichiatrai, patys psichoterapeutai bijome, koreguojame diagnozes, neįvardiname teisybės pacientams, kartais iš bejėgiškumo užklijuojame etiketę arba nugydomė, kartais atstumiamė pacientus nesugebėdami priimti tiesos.

Kas gali padėti mūsų nuomone?

Principai dirbant komandoje ir ne komandoje su pacientais:

1. Paprastumas;
2. Atvirumas;
3. Aiškumas;
4. Tolerantiškumas;
5. Tiesa;
6. Nuoširdumas;
7. Tikrumas.

- Turi būti bendrumas, turi dirbti komandos, o ne atskiri individai;
- Tam reikalingas sudėtingas, ne vienos dienos darbas ir žinios;
- Tos žinios turėtų būti suteiktos jau akademinų studijų metu, ypač psichiatrijos rezidentūroje;
- Būtent ten turėtų atsirasti vietos moderniajai psichiatrijai, kurioje ne vien teoriškai, o ir praktiškai jungtųsi biologija ir psichologija, medikamentai ir psichoterapija;

- Turi būti bendrumas, turi dirbti komandos, o ne atskiri individai;
- Tam reikalingas sudėtingas, ne vienos dienos darbas ir žinios;
- Tos žinios turėtų būti suteiktos jau akademinų studijų metu, ypač psichiatrijos rezidentūroje;
- Būtent ten turėtų atsirasti vietos moderniajai psichiatrijai, kurioje ne vien teoriškai, o ir praktiškai jungtųsi biologija ir psichologija, medikamentai ir psichoterapija;

Psichoterapijos etiniai aspektai PSICHIATRIJOS STACIONARUOSE

S. Liutkus, A. Vagonis

Įvadas

Paciento
paslaptis

Diagnozė

Kas gali
padėti?